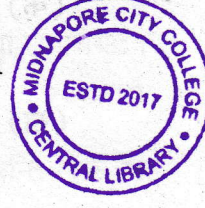

2023

4th Semester Examination

SANSKRIT (Honours)

Paper : SEC 2-T

Full Marks : 40

Time : Two Hours

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers
in their own words as far as practicable.*

[Machine Translation : Tools and Techniques]

1. पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः— 2×5=10
- (क) WWW इत्यस्य सम्पूर्णसंज्ञा का ?
- (ख) अन्तर्जालपुस्तकम् (E-BOOK) नाम किम् ?
- (ग) संस्कृत-विकिपिडिया (SANSKRIT WIKIPEDIA)
नाम किम् ? अस्याः स्रष्टा कः ?
- (घ) का नाम स्मृतिः ?
- (ङ) UNICODE इत्युक्ते किमुच्यते ?
- (च) वैद्युतिकोत्सः (E-SOURCE) इत्यनेन किं बोध्यते ?
- (छ) यन्त्राणां चालनविधिः (OPERATING SYSTEM)
इत्युक्ते किं ज्ञायते ?
- (ज) ग्राफिक्स इत्यस्य कुत्र व्यवहारो भवति ?

P.T.O.

(2)

5×4=20

2. अधोलिखितेषु चतुर्णां प्रश्नानामुत्तरं देयम् —
- (क) Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) इत्यस्य प्रयोगकौशलानां (Techniques) परिचयो दीयताम्।
- (ख) वर्तमाने बहुषु प्रतिष्ठानेषु Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) — इति विषयस्योपरि कार्यं प्रवर्तते। तेषां सामान्यतया उल्लेखः क्रियताम्।
- (ग) कतिपयानां श्रव्योपकरणानां नामानि लिखन्तु। एतेषु कस्यचिदेकस्य वैशिष्ट्यं लिखतु।
- (घ) Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) इत्यस्य साधनसामग्रीणां (Tools) परिचयः दीयताम्।
- (ङ) मानवीयानुवादेन सह (Human Trans) संगणकीयानुवादस्य कः सम्बन्धः? को वा तयोर्भेदः? — स्पष्टयत।
- (च) संस्कृतभाषायाः कृते यान्त्रिकानुवादे काः प्रतिबन्धकताः? — आलोच्यताम्।
3. एकस्य प्रश्नस्योत्तरं देयम् — 10×1=10
- (क) Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) — इति किम्? आधुनिकयो तस्य तात्पर्यं किम्?
- (ख) Machine Translation (यान्त्रिकानुवादः) — इत्यस्य सीमाबद्धताविषये लघुटिप्पणी रचयत।

V-4/127 - 2700

(3)

OR

[Evolution of Indian Scripts]

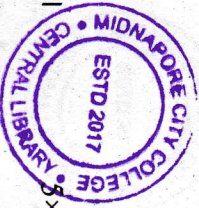

2×5=10

1. अधोलिखितेषु पञ्च प्रश्नाः सुरगिरा देवनागरीलिप्या समाधेयाः।
- (क) आदिब्राह्मीवर्णमालायां कति स्वरवर्णाः सन्ति? के च ते?
- (ख) लिपिशालासंदर्शनपरिवर्त इति अध्यायः कस्मिन् बौद्धग्रन्थे उपलभ्यते? तत्र कति संख्याकानां लिपिनाम् उल्लेखो वर्तते?
- (ग) प्रोटोवेङ्कलि इति अभिधया का लिपिः केन पण्डितेन अभिहिता?
- (घ) ब्राह्मीलिपेः पाठोद्धारविषये फिरोज्-शाह-तुलुकेन कीदृशो उद्योगः कृतः?
- (ङ) आदौ खरोष्ठीलिपिः कैः नामभिः उल्लिख्यन्ते स्म?
- (च) कस्मिन् ख्रष्टवर्षे केन एशियाटिक-सोसाइटी इति प्राच्यविद्याचर्चिकेन्द्रं प्रतिष्ठितम्?
- (छ) प्यालिओग्राफि (Palaeography) इति शब्देन किं शास्त्रं बुध्यते?
- (ज) केषु जैनग्रन्थेषु प्राचीनभारतवर्षे लिखनकलायाः प्रचलनविषये प्रमाणम् उपलभ्यते?

V-4/127 - 2700

P.T.O.

(4)

2. अधोलिखितेषु प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम्।

8×4=20

- (क) दक्षिणभारतीयवर्णमालायाः वैशिष्ट्यम् आलोचनीयम्।
- (ख) शारदालिपेः संभाव्यः कालो लिख्यताम्। केषु देशेषु तस्याः लिपेः अन्तर्भावः? तस्याः लिपेः वैशिष्ट्यानाम् उल्लेखः कार्यः। 1+1+3
- (ग) खरोष्ठीलिपेः पाठोद्धारं केषां पण्डितानाम् अवदानम् आसीत्? तस्याः लिपेः पाठोद्धारवृत्तं लेखनीयम्। 2+3
- (घ) टिप्पणी प्रदेया।
- सिद्धमातृका, हरप्पालिपिः 2.5+2.5
- (ङ) अक्षरात्मिका लिपिः (Syllabic Script) इति पदेन कीदृशी लिपिः बुध्यते? ब्राह्मीलिपिः पूर्णतया अक्षरात्मिका न वा इति विचार्यताम्। ग-प इति वर्णद्वयस्य प्राचीनब्राह्म्या आरभ्य उत्तरब्राह्मी यावद् विवर्तनं सचित्रं प्रदर्शयताम्। 1+2+2
- (च) अधोलिखितस्य लेखांशस्य खूणपूर्वतृतीयशतकगतायाम् आदिब्राह्म्यां लिप्यन्तरं क्रियताम्।
- सर्वत विजितामिह देवानां प्रियस प्रियदसिन राजो एवमपि प्रचंतेसु चोडा पाडा सतियपुतो केतलपुतो आतंबपणी अंतियोकस सामीपा राजानो सर्वत्र देवानंप्रियस प्रियदसिनो राजो द्वे चिकीछा कता मनुसचिकीछा च पसुचिकीछा च।

V-4/127 - 2700

(5)

3. अधोलिखितेषु प्रश्नमेकं समाधेयम्।

10×1=10

- (क) वैदिकसाहित्ये स्मृतिशास्त्रार्थशास्त्रेषु च भारतवर्षे लिखनकलायाः कीदृशं प्रमाणजातं वर्तते इति समासत आलोच्यताम्।
- (ख) उत्तरब्राह्मीलिपेः वैशिष्ट्यानि सोदाहरणं लिखन्ताम्।

V-4/127 - 2700

P.T.O.

(6)
OR

[Sanskrit Meter and Music]

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्। 2×5=10
- (क) छन्दः शब्दस्य कोऽर्थः ?
- (ख) कति वेदाङ्गानि सन्ति ? वेदपुरषस्य कस्य अङ्गस्य द्योतकं भवति छन्दः ?
- (ग) छन्दःशास्त्रे कति गणाः सन्ति ? के च ते ?
- (घ) वैदिकमुख्यच्छन्दासां नामानि लिखत।
- (ङ) छन्दःशास्त्रानुसारेण गुरोः लक्षणं किम् ?
- (च) सङ्गीतशास्त्रे कति स्वराः सन्ति ? के च ते ?
- (छ) गायत्रीछन्दसः कति अक्षराणि सन्ति ? तस्य लक्षणं किम् ?
- (ज) छन्दःशास्त्रे कयोश्चित् द्वयोः प्रसिद्धयोः छन्दःशास्त्रकारयोः नाम लिखत।
2. अधोलिखितेषु यथेच्छं चतुर्णां प्रश्नानामुत्तरं देयम्। 5×4=20
- (क) साहित्ये छन्दसः गुरुत्वं किम् ?
- (ख) लघुगुनिर्णये नियमाः लेखनीयाः।
- (ग) यतिविषये टीका कार्या।
- (घ) सलक्षणं सोदाहरणं व्याख्या कार्या — वसन्ततिलकम्।

(7)

- (ङ) छन्दःशास्त्रे मात्राविषये टिप्पणी कार्या।
- (च) मात्रा-गणनिर्देशपूर्वकं छन्दः निर्णयताम्।
- (अ) आपरितोषाद्द्विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम्।
- (आ) मा निषाद प्रतिष्ठां त्वमगमः शाश्वतीः समाः।
3. अधोलिखितेषु यथेच्छं एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं देयम्। 10×1=10
- (क) संस्कृतशास्त्रे छन्दोविषये कश्चन प्रबन्धः लेख्यः।
- (ख) गायत्री, उष्णिक्, अनुष्टुप्, बृहती च इत्येषां वैदिकच्छन्दासां लक्षणानि उदाहरणानि च लिख्यन्ताम्।